

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSA Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta T.

przy uczestnictwie Gminy Miasta T., E. G.-S., I. J., A. N., L. N., K. N., M. P. – M., R. R., Z. R., K. U., M. U., A. W., J. W. i U. Z.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 października 2010 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na orzeczenie o kosztach procesu zawarte w postanowieniu

Sądu Okręgowego w T. z dnia 21 października 2009 r., sygn. akt VIII Ca (...), VIII Cz (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w T. – po rozpoznaniu sprawy z wniosku Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta T. o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, na skutek apelacji uczestniczki E. G. – S. od postanowienia Sądu Rejonowego uwzględniającego wniosek oraz zażalenia wnioskodawcy na zawarte w tym postanowieniu orzeczenie o kosztach postępowania – postanowieniem z dnia 21 października 2009 r. oddalił apelację, zmienił zaskarżone postanowienie o kosztach w ten sposób, że nie obciążył uczestniczki E. G.-S. kosztami postępowania, oddalił zażalenie w pozostałej części oraz nie obciążył wymienionej uczestniczki kosztami postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd Okręgowy stwierdził, że zachodzą podstawy do zastosowania wobec uczestniczki E. G.-S. art. 102 k.p.c., gdyż pozostawała ona w błędnym, ale usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, że przysługuje jej prawo własności przedmiotowej nieruchomości. Na skutek jej inicjatywy bowiem doszło do uchylecia decyzji z 1979 r. o przejęciu nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, a następnie do wydania tej nieruchomości uczestniczce. Przed wszczęciem postępowania nieruchomość pozostawała w posiadaniu uczestniczki i w tej sytuacji mogła ona być przekonana o przysługującym jej prawie własności. To subiektywne przekonanie ma znaczenie dla sposobu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Poza tym za zastosowaniem art. 102 k.p.c. przemawia trudna sytuacja życiowa uczestniczki, która choruje na raka krtani i zmuszona jest ponosić wydatki związane z leczeniem.

W zażaleniu na postanowienie o kosztach postępowania Skarb Państwa – Prezydent Miasta T. zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 102 k.p.c. przez błędne uznanie, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na nieobciążenie uczestniczki w ogóle kosztami. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez przyznanie mu od uczestniczki E. G.-S. kwoty 1 800 zł z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego oraz kwoty 900 zł z tytułu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przytoczony przepis, który ma zastosowanie także w postępowaniu nieprocesowym (art. 13 § 2 k.p.c.), nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, dlatego ustalenie, czy w sprawie zachodzi taki wypadek zależy od oceny sądu. Ocena ta musi przy tym uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie. Do okoliczności takich należą zarówno fakty związane z przebiegiem procesu, jak i niezwiązane z samym procesem, lecz z sytuacją życiową i materialną strony przegrywającej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1973 r., I PR 188/73, OSNCP 1974, nr 3, poz. 59 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, nie publ., z dnia 26 listopada 2009 r., III CZ 51/09, nie publ., z dnia 4 lutego 2010 r., IV CZ 2/10, nie publ., z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 22/10, nie publ. i z dnia 21 lipca 2010 r., III CZ 21/10, nie publ.).

Do okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. w orzecznictwie zalicza się np. precedensowy charakter rozpoznawanej sprawy, subiektywne i usprawiedliwione przekonanie strony o słuszności swego stanowiska, które w ostatecznym wyniku nie mogło być uwzględnione oraz trudną sytuację życiową i materialną strony przegrywającej, która uniemożliwia jej pokrycie kosztów należnych przeciwnikowi. Art. 102 k.p.c. nie wymaga natomiast, żeby strona wygrywająca sprawę postępowała niewłaściwie lub żeby można było jej przypisać jakąkolwiek inną postać winy (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia z dnia 29 sierpnia 1973 r., I PR 188/73, OSNC 1974, nr 3, poz. 59), z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, nie publ. i z dnia 20 grudnia 1979 r., III PR 78/79, OSPiKA 1980, nr 11, poz. 196).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy niewadliwie uznał, że uczestniczka E. G.-S., której przed wszczęciem postępowania o zasiedzenie zwrócono przedmiotową nieruchomość po uprzednim uchyleniu decyzji o przejęciu na rzecz Skarbu Państwa, mogła być subiektywnie przekonana o słuszności bronionego stanowiska. To subiektywne przekonanie może uzasadniać zastosowanie art. 102 k.p.c., bez względu na to czy o wydaniu nieruchomości uczestniczce zdecydował Skarb Państwa czy Gmina Miasta T. Uszło uwagi żalącego, że odpowiednie zastosowanie art. 102 k.p.c. wymaga uwzględnienia swoistości postępowania nieprocesowego, które nie opiera się na zasadzie dwustronności. W postępowaniu tym bowiem wszyscy uczestnicy – bez względu na ich liczbę oraz stopień zainteresowania wynikiem sprawy – zajmują taką samą pozycję w stosunku do sądu oraz w stosunkach między sobą. Żalący nie ma zatem racji podnosząc, że art. 102 k.p.c. mógłby znaleźć zastosowanie tylko w odniesieniu do kosztów postępowania poniesionych przez Gminę Miasta T.

Bezzasadność zarzutu Skarbu Państwa, że cierpiąca na chorobę nowotworową uczestniczka postępowania, którą stosownie do wyniku sprawy obciążałby obowiązek zwrotu kosztów, nie wykazała konieczności ponoszenia wydatków związanych z leczeniem, nie wymaga szerszego uzasadnienia.

W związku z oznaczeniem przez żalącego wartości przedmiotu zaskarżenia kwotą 1 687 510 zł marginesowo tylko wypada zauważyć, że w zażaleniu na postanowienie co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, wartością przedmiotu zaskarżenia jest kwota żądanych kosztów.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw.